

Številka: 010-4/2010/32

Datum: 8.4.2010

Urad vlade za komuniciranje
predlagam.vladi@gov.si**ZADEVA: ODGOVOR NA PREDLOG VLADI ŠT. 512 GLEDE UVEDBE
KONSENZUALNE DEMOKRACIJE, PREJET PREKO »PREDLAGAM.VLADI.SI«**

Zveza: Vaš dopis številka: 092-57/2010/1, z dne 22.3.2010

Spoštovani,

v mnenje ste nam poslali predlog, v katerem se predlaga uvedba zamenjave predstavniške (parlamentarne) demokracije s konsenzualno demokracijo. Po mnenju predlagatelja bi bila to mešanica neposredne (participativne) demokracije in predstavniške (parlamentarne) demokracije. Država bi preko državnega zbora imela 50% oblasti, ljudstvo pa bi preko volitev imelo 50% oblasti (oziroma na začetku 25%), saj naj bi bilo ljudstvo s svojimi predstavniki vedno manj zadovoljno. Podobne modele naj bi imeli že v Švici in ponekod v ZDA (Kalifornija). Ljudstvo bi dalo predloge, za katere bi moralo glasovati 5% uporabnikov sistema, od katerih bi jih morala biti večina za določeno rešitev, »državni zbor in vlada« pa bi se odločila, ali bosta glasovala za ali proti. Ko bi državni zbor izglasoval nek zakon, bi ga lahko ljudstvo preprečilo, če bi proti zakonu glasovala večina od najmanj 5% uporabnikov, ki bi morali glasovati. Po mnenju predlagatelja bi za to lahko uporabili elektronsko glasovanje preko interneta, saj je v 21. stoletju že dovolj tehnologije, s katero bi lahko vsak posameznik prispeval svoj glas. S tem bi se zelo zmanjšal vpliv korupcije.

Najprej pojasnilo: V Švici je potrebno vsak predlog o spremembi ustave, pridružitvi mednarodnim organizacijam in zakonov, ki nimajo podlage v ustavi, pa naj bi veljali več kot eno leto, predložiti na referendum in ga potrditi s t. i. dvojno večino; za predlagane spremembe ustave mora glasovati večina volilnih upravičencev, svoj pristanek pa mora dati tudi večina kantonov. V drugo kategorijo pa sodijo predlogi, ki se od zgornjih razlikujejo glede na subjekt odločanja na referendumu – o njih odloča samo ljudstvo, ne zahteva pa se dvojna večina (ljudska iniciativa za popolno revizijo zvezne ustave, ljudska iniciativa za delno revizijo ustave v obliki splošne pobude, ki je bila zavrnjena s strani zvezne skupščine, in glede vprašanja, ali naj se izvede popolna revizija ustave, če oba doma skupščine o tem ne soglašata). Na teh referendumih je predlog sprejet, če zanj glasuje večina vseh, ki so glasovali. Švica pozna tudi fakultativni zakonodajni referendum, ki se razpiše na zahtevo 50.000 volivcev ali 8 kantonov. Švica ima izjemno močno razvito tradicijo referendumov; od uveljavitve ustave leta 1848 so bili izvedeni za vse pomembnejše zakone. Na državnem ravni je organizirala več referendumov kot vse druge države sveta skupaj. Švicarska neposredna demokracija je tako po ureditvi in praksi najbližje nekaterim predstavam o idealni demokraciji.

Sicer pa ima Švica zvezni svet, ki opravlja izvršilno funkcijo, in dvodomno predstavniško telo (skupščino), ki opravlja zakonodajno funkcijo. Omenjene inštitucije opravljajo svoje naloge podobno kot v vseh primerljivih parlamentarnih demokracijah.

Relativno dobro ureditev glede referendumov poznamo tudi v Sloveniji. V Sloveniji imajo volivci po zakonu o referendumu in o ljudski iniciativi (Ur. l. RS, št. 26/07) možnost glasovati na referendumu o spremembi ustave, zakonodajnem referendumu, referendumu o mednarodnih povezavah in posvetovalnem referendumu, pri čemer imajo volivci možnost zahtevati razpis zakonodajnega referenduma, če v podporo svoji zahtevi zberejo 40.000 podpisov. Na referendumu se lahko presoja vsak zakon, ki ga je sprejel državni zbor, pred njegovo razglasitvijo. Pogoj je, da z odložitvijo uveljavitve zakona ali zaradi zavrnitve zakona ne smejo nastati protiustavne posledice – o tem na zahtevo državnega zbora odloča Ustavno sodišče RS. Omenjeni zakon pa ureja tudi ljudsko iniciativo. Najmanj 30.000 volivcev lahko da predlog za začetek postopka za spremembo ustave. V predlogu mora biti navedeno, v čem in kako naj se ustava spremeni, ter razlogi za spremembo. Najmanj 5.000 volivcev pa lahko predloži državnemu zboru predlog zakona. Predlog zakona mora vsebovati sestavine, ki jih določa poslovnik državnega zbora.

Javnost ima tudi široko možnost sodelovanja pri sprejemanju predpisov. Državni zbor je 19.11.2009 sprejel Resolucijo o normativni dejavnosti, ki določa smernice za sodelovanje s strokovno javnostjo in drugimi zainteresiranimi javnostmi, državno upravo pa zavezujejo k vključevanju javnosti v postopke odločanja tudi številni drugi pravni in politični dokumenti.

Po našem mnenju je predlog na nek način v nasprotju sam s seboj, saj se po eni strani zavzema za konsenzualno demokracijo, torej čim širši družbeni konsenz, soglasje, dogovor, če bi se predlog upoštevalo, pa bi lahko prišlo do situacije, ko bi 5% ljudi odločalo o določeni zadevi, ostali, ki se glasovanja ne bi udeležili, pa pri odločanju ne bi bili udeleženi. Menimo, da je veljavni sistem boljši; v parlamentarni demokraciji namreč volivci, ki jih sodelovanje v političnih zadevah zanima, vendar se z njimi dnevno ne ukvarjajo, izvolijo svojega predstavnika – poslanca v državnem zboru in se zanesejo, da bo glede na program, ki ga je predstavil pred volitvami oz. glede na preteklo delo, njihove interese zastopal v skladu z njihovimi pričakovanji. Menimo, da imajo takšni poslanci in odločitve, ki jih sprejemajo, veliko legitimnost. Poslanci v državnem zboru so po Ustavi RS predstavniki vsega ljudstva in volivci njihovo delo ocenjujejo na vsakih naslednjih volitvah. Poleg tega lahko v Republiki Sloveniji volivci neposredno sodelujejo pri oblikovanju politik v okviru referendumov in ljudske iniciative. Predloga zato ne podpiramo.

S spoštovanjem,

Vanda REMŠKAR-PIRC
VODJA SLUŽBE ZA NEVLADNE
ORGANIZACIJE